

שיהיה סוף לבדיחה

היה דעתנו על מרכי וענונו כאשר תהיה — כולנו חייבים לו תודה על כי העלה על סדרהיום את בעיית הצנזורה.

מאז קום המדינה, נערך עכשיו בפעם הראשונה ויכוח אמיתי על הצנזורה. אני רוצה להצטרף לוויכוח הזה ולומר את דעתי: הצנזורה מיותרת לגמרי. לא כמיקרה הצליח וענונו לקרקס אותה. הוא רק חשף מצב שהיה קיים מזמן. הצנזורה על העיתונות היא קומדיה.

האם הם מטורפים?

שום מדינה דמוקרטית אין כיום צנזורה על העיתונות. על כך רגילים הביטחוניסטים ולהכריז מן הרואגים לביטחון (והשיבו אין מדינה דמוקרטית הנתונה, כמונו, במצב של מילחמה. מדינה המוקפת אויבים. מדינה שאינה יכולה להרשות לעצמה להפסיד במלחמה.

האמריקאים אינם מטורפים. הם חרדים לביטחונם לא פחות מאיתנו. יש להם בירוקרטיה ביטחונית אדירת-עוצמה (ה"פנטאגון" המפורסם). ובכל זאת — איש אינו דורש שם להנהיג צנזורה מדוע? ראשית כלי מפני שהם מעריכים את חופש-העיתונות כערך חיוני לדמוקרטיה. הם מאמינים במישטר הפתוח לרווחה. אבל גם אצלם אין הערך הזה עומד מעל לקיום הפיסי. לכן חשוב הנימוק השני: המומחים האמריקאים אינם מאמינים שהצנזורה מועילה במשהו. מבחינה טכנולוגית זהו אנאכרוניזם, כמו הבליסטרות של רומא והרימוח של ימי-הביניים.

מוסד קולוניאלי

הצנזורה הצבאית בישראל מבוססת על התקנות לשעת-חירום משנת 1945. זהו בסיס קולוניאלי בריטי. לפני 1945 היתה הצנזורה מבוססת על תקנות אחרות. היא היתה קיימת בכל ימי המנדט. כשהייתי נער, וצערתי את צעדי הראשונים בעיתונות, הייתי הולך למישרד הצנזורה הבריטי ברחוב פירטל-אביב. ומקבל מידי הצנזורים (כולם יהודים) את הדיעות החתומות, ובהן הפסולות. ידעתי בשביל מה קיימת הצנזורה: להגן על המישטר הקולוניאלי הבריטי מפני המטיפים נגדה, יהודים וערבים.

כאשר פרצה מדינת-ישראל, נשארה הצנזורה על כנה. וגם התקנות הבריטיות נשארו על כנן. הצנזורה המשיכה למלא את כשביל דרום בן-גוריון זה היה נוח. הצנזורה המשיכה למלא את אותו התפקיד: להגן על הציב העליון החדש (בן-גוריון) ונערי-הצבר. התפקיד הביטחוני המובהק היה מישני. בינתיים עברה הצנזורה גילגולים רבים, ובשנים האחרונות היא אמרה להיות ביטחונית בלבד — לגבי יהודים, בירושלים פועלת אותה הצנזורה עצמה כרוצח קולוניאלית כלפי הערבים, כמו כימי הבריטים. כיום מהווה גם הצנזורה הביטחונית אנאכרוניזם. היא פרוצה מכל הצדדים. לא וענונו הפך אותה לבדיחה. היא היתה בדיחה גם קודם לכן. וענונו רק חשף את המציאות.

אינשטיין ומאקיאולי

אני בא פה להטיל דופי בצנזורים כבני-אדם. כמה מידרדי הטובים ביותר הם צנזורים. אני מעריך מאוד את הצנזור הראשי הנכוח. אבל הצנזור הישראלי מחזיק בתפקיד בלתי-אפשרי. גם אילו היה גאון כמו אינשטיין ומתוכם כמו מאקיאולי, לא היה יכול אלא למלא תפקיד הנזבל בגיחוך. יש לכך שתי סיבות: הטכנולוגיה הצבאית המודרנית והטכנולוגיה התיקשורתית המודרנית.

סוד קטן

שמו ישראל הגים כיום לוויינים. היכולים לצלם את הסתימות שבשינוי של הצנזור, אם יש. אין מילמטר משטח

האם שרותי-הביטחון המהוללים של ישראל יעברו עכורה מלאה — פול טיים — כדי לבלוש אחרי עיתונאים?

ויש בעיה שלישית: עיתונאי ישראל עצמם אינם מאמינים כי הצנזורה אכן משרתת את הביטחון של ישראל. נאמר זאת בצורה גסה: הצנזורה פסלה בשנים האחרונות מאה ואחד דברים אשר לפי מיטב הכרתנו — חברת רוב רובם של אנשי-התיקשורת הישראלים, שהם פטרייוטים לא פחות מן הצנזורים — אינם נוגעים לביטחון המדינה.

לצנזור מותר לחשוב אחרת. פרשת דניאל פינטו, הריגת החוטפים של האוטובוס בקו 300, היד של וענונו — מה להם ולביטחון המדינה? נכון, אלה פרשות מביכות מבחינה פוליטית. מישוה אינו מעוניין בכך שאזרחי ישראל יידעו עליהן וגם לא אזרחי חוץ.

אבל מה זה נוגע לביטחון? איך זה ישרת את האויב במלחמה הבאה?

אם אצרף יחד את הקטעים שנמחקו בחמש השנים האחרונות עליידי הצנזור בהעולם הזה. ואפרסם אותם — לא ייצא האויב נשכר.

לא. עיתונאי-ישראל, הטובים והנאמנים, אינם מאמינים כי זהו שימוש נכון בעוצמת הצנזור. זוהי צנזורה פוליטית מובהקת.

ישראל שאינו פתוח לריגול שממי זה של שתי מעצמות-העל. מסכיב לישראל פרושות תחנות-ציתות, המקשיבות לכל מילה הנאמרת באלחוט.

אמצעים אלה ואחרים הופכים כיום את הסתרתו של מידע ביטחוני כמעט לבלתי-אפשרי. את המילה "כמעט" הכנסתי רק מטעמי זהירות.

זוהי הבעיה הראשונה: בשטח הזעיר של ישראל אי-אפשר להסתיר שום דבר.

עוד בטרם היות הלוויינים, צילמו האמריקאים את הכור בדמונה (מיפעל הטכססיל), כפי שהגדירו אותו דויד בן-גוריון ושימעון פרס. בהודעת-שקר שהצחיקה אז את העולם) כמטוסי ריגול. הכל פתוח. הכל פרוש.

יתכן שפה ושם עוד נותר איזשהו סוד קטן. אולי, השאלה היא אם הסוד הזה, המוסתר מעינינו שלנו, מוסתר גם מעיני האמריקאים והסובייטים, הסורים והמצרים. מסופקני.

ואם כן, האם שווה לקיים את הצנזורה בשביל הסוד הקטן הזה?

אגודת האפיפיור

ישראל פתוחה לתיקשורת העולמית. זוהי הבעיה השנייה. בחרנו להיות מדינה כמו ארצות-הברית, ולא כמו ברית-המוע-

...aid for... Without the... addition, ... such as... By comparison

...ants... im

...sides, but when a... he was seized, ... "Italy!" be-... clapped his... mouth. ... Sunday Times... based on... and other infor-... Mr. Vanunu, of... nuclear plant at... desert where... made between... bombs. ... admitted... Vanunu was... to Israel but have... how or when... up in Lon-... suitcase... developed

... Messad rec-... Shimon... the minis-... abducte

... OPEC... Accord... But Enfor... By Sec... New Y... GENEVA... nounced by... Petroleum Expo... an ambitious bid... regain its former... setting manager of... market. ... But to achiev... nation group will... measure of unity, ... pline and political... often lacked in its... As expected, ... ting accord, ... Saturday, pu... free market... OPEC target of... on Page 9.] ... But in the... ability to be... uncertain. ... The part it... sib

... Policemen muffling Mordechai Vanunu as he attempts to tell reporters how he was spirited to Israel to face spy charges. The reflection of a camera flash partly obscures one officer.

... Spontaneity of Soviet Riots in Doubt

סתומת פיו של וענונו בעיתון אמריקאי (הראלד טריביון) כמו בברית-המועצות

המופעלת בפרשות שיש להן גם היבטים ביטחוניים. היא באה בעיקר כדי להסתיר בושות. משום כך, כאשר הצנזור פוסל משהו, כמו כתיבתו של וענונו, יושבים עיתונאי ישראל ומתפללים שאחד העיתונאים הזרים יביא לפירסום הדברים בחו"ל, כדי שאפשר יהיה לפרסמם גם בארץ, לדיעתו של האזרח הישראלי. יושבים ומתפללים, ולעיתים גם עוזרים.

כאשר באים אחריכך עיתונאים-מטעם, פקדי-עיתונות וכתבלבים ממלכתיים, ותובעים לסתום בכוח את פי העיתונאים הזרים, כדי למנוע "הפליות" — הרי אין הם פועלים כעיתונאים, אלא כעיתונאים. הם מכתמים את העיתונות הרמקרטית והחופשית של ישראל.

הסכם העיתונות

הצנזורים שלנו אוהבים להסתמך על ההסכם שנכרת בין דויד בן-גוריון ובין "עורכי העיתונות (וההודיים) היומיים". ושחרש מדי פעם. (גא לשים לב למילה "יהודיים", ולמילה "יומיים". אין הן מיקריות.) ההסכם הזה הוא אחת העסקות האפלות שנעשו בארץ. מאז שיהודה איש-קריות הסגיר את ישוע ב-30 שיקל-כסף. כי זאת לדעת: העיתונות המימסדית קנתה לעצ-מה חסינות יחסית, תמורת מוכרת כל שאר כלי-התיקשורת להפקרות שילטונית.

במילים אחרות: עיתונים יומיים השיגו לעצמם זכות-ערעור והסדר-בררות (קרי: פרוטקציה של המיסד). תמורת אישור (המשך בעמוד 20)

פינטו והאוטובוס

אין קל מזה. עיתונאי א' יעביר את המידע לכליית-קשורת, ב' ועיתונאי ב' יעביר את המידע שלו לכליית-קשורת א'.